

راهنمای نحوه برخورد با شایع‌ترین عوارض حاد (عوارض رخ داده در ۲۴ ساعت از زمان تزریق) مرتبط با تزریق خون برای پزشکان و پرستاران

تعریف و علائم احتمالی همراه

تعریف

افزایش درجه حرارت بدن به میزان ۱ درجه سانتی گراد و یا بیشتر از درجه حرارت پایه بدن (درجه حرارت قبل از تزریق)

● **AHTR** می‌تواند در خلال ۲۴ ساعت از زمان تزریق ایجاد شود.

● در **FNHTR** تب در طی تزریق خون و یا ۲-۱ ساعت پس از اتمام تزریق خون اتفاق می‌افتد.

● در **Bacterial Sepsis** شروع علائم به فاصله کوتاهی بعد از تزریق و یا در طی تزریق دیده می‌شود.

● در **TRALI** شروع علائم در طی ۶ ساعت از تزریق خون دیده می‌شود. و معمولاً بیمار در طی ۴۸-۹۶ ساعت از زمان شروع بهبود می‌یابد.

علائم احتمالی همراه

- لرز و احساس سرما
- سردرد، شوک، اضطراب
- افت فشار خون
- تاکیکاردی، تنگی نفس
- درد پشت، درد قفسه سینه
- خونریزی در محل‌های رگ‌گیری، سیانوز
- تهوع، استفراغ و...

درمان و اقدام فوری

اقدامات مشترک انجام شده توسط پرستار در بروز عارضه حاد مرتبط با تزریق خون

- قطع تزریق خون و مراقبت دقیق و دائمی از بیمار
- کنترل فوری و منظم علائم حیاتی
- بازنگاه داشتن مسیریوریدی به کمک محلول نرمال سالین
- کنترل و بررسی مجدد هویت گیرنده خون و کیسه خون با توجه به مستندات موجود (بررسی گردد خون و یا فرآورده صحیح به بیمار مورد نظر تزریق شده است.)
- اطمینان از کافی بودن میزان ادرار
- بررسی وضعیت تنفسی بیمار و حفظ ونتیلاسیون کافی
- مطلع نمودن پزشک معالج یا پزشک کشیک
- آگاه کردن بانک خون
- ارسال کیسه و ست تزریق خون - نمونه خون و ادرار جدید از بیمار بعد از وقوع عارضه به بانک خون
- **توجه:** از تزریق فرآورده‌های دیگر در نظر گرفته شده برای بیمار تا زمان روشن شدن علت بروز عارضه توسط بانک خون اجتناب گردد.

AHTR

- بررسی عملکرد کلیه (کراتینین و BUN)
- کنترل و حفظ برون‌ده ادراری به میزان بیشتر از 1 ml/kg/hr به کمک مایعات و دیورتیک مسکن
- درمان افت فشار خون
- بررسی ادرار از جهت وجود هموگلوبینوری
- بررسی وضعیت انعقاد
- فرآورده‌های پلاکتی - کرایو - FFP (در موارد خونریزی و در صورت داشتن اندیکاسیون)
- بررسی علائم همولیز (LDH، هموگلوبین پلاسما-بیلیروبین و هاپتوگلوبین)
- بررسی هموگلوبین و هماتوکریت
- تکرار تست‌های سازگاری

Bacterial Sepsis

- تجویز آنتی بیوتیک وسیع‌الطیف
- عودت کیسه خون به بانک خون جهت انجام کشت و رنگ آمیزی گرم
- حفظ برون‌ده ادراری
- مانتیورینگ عوارض احتمالی موجود نظیر نارسایی کلیوی و یا تنفسی و DIC

FNHTR

- استفاده از تب‌بر (داروی انتخابی استامینوفن است.)
- آسپرین ممنوع است.
- مهربدین برای لرز شدید در بالغین (در صورت صلاح دید پزشک معالج)
- **توجه:** معمولاً در **FNHTR** مابقی فرآورده خونی تزریق نمی‌گردد. مگر در موارد استثنا. (ادامه تزریق در **FNHTR** مورد بحث می‌باشد و بستگی به نظر پزشک معالج، وضعیت بالینی بیمار و نتایج آزمایشات انجام شده از جمله رد واکنش همولیتیک داشته و در صورت ادامه تزریق باید با نظارت دقیق و شدید پزشک معالج و پرستار انجام شود.)

درخواست آزمایش

اقدامات مشترک آزمایشگاهی

- بررسی مجدد وقوع یا عدم وقوع اشتباهات دفتری
- ارسال نمونه خون جدید از بیمار جهت بررسی چشمی وجود همولیز در سوپرناتانت نمونه قبل و بعد از تزریق و تکرار آزمایشات **DAT** (در صورت حصول نتیجه مثبت، انجام **DAT** بر روی نمونه قبل از تزریق)
- ارسال نمونه ادرار جهت بررسی هموگلوبینوری

AHTR

- تکرار آزمایشات **ABO-Rh** بر روی نمونه قبل و بعد از تزریق و کیسه خون یا کورد مربوطه
- انجام آزمایشات تکمیلی **Cross Match, Ab Screening** (روی نمونه قبل و بعد از تزریق خون)
- انجام آزمایشات سریالی سنجش **Bilirubin** و **LDH** روی نمونه بعد از تزریق خون در صورت لزوم

Bacterial Sepsis

- ارسال نمونه خون جدید از بیمار برای کشت خون و رنگ آمیزی گرم
- کشت از فرآورده خونی
- رد واکنش همولیتیک *

FNHTR

- رد واکنش همولیتیک *
- رد آلودگی باکتریال
- **WBC Ab Screening** (غربالگری آنتی‌بادی گلبول سفید). این آزمایش در برخی مراکز خاص قابل انجام است.

تب

- **AHTR***
- **Bacterial Sepsis**
- **FNHTR***
- **TRALI***
- **Other Causes**

پیشگیری

AHTR

- همیوزا وقوع اشتباهات انسانی دفتری در بخش‌های بیمارستانی و در بانک خون به منظور تزریق خون و فرآورده صحیح به بیمار مورد نظر شامل:
- بررسی دقیق هویت بیمار در هنگام تهیه نمونه خون قبل از تزریق خون و هنگام تزریق فرآورده خونی
- درجه کاهش فشار خون که برای تشخیص لازم است مورد بحث بوده و در کل کاهش ۳۰-۱۰ میلی‌متر جیوه را در فشار سیستول یا دیاستول خون شریانی به نسبت مقدار پایه قبل از تزریق در نظر می‌گیرند.
- کاهش فشار خون در خلال تزریق آغاز شده و با قطع تزریق خون بلافاصله برطرف می‌گردد.
- چنانچه افت فشار خون تا ۳۰ دقیقه بعد از قطع تزریق خون برطرف نگردد قطعاً تشخیص دیگری مطرح می‌باشد.

Bacterial Sepsis

- بررسی کیسه خون قبل از تزریق از جهت وجود علائم همولیز، کدورت، گاز، تغییر رنگ و لخته توسط پرسنل بانک خون و پرستار مسئول تزریق خون
- بهتر است تزریق فرآورده گویچه فرم در طی ۲ ساعت و تزریق پلاکت یا پلاسما در خلال ۶۰-۳۰ دقیقه کامل شود.

FNHTR

- استفاده از استامینوفن قبل از تزریق خون در بیماران با سابقه یک بار **FNHTR**
- استفاده از فرآورده‌های خونی کم‌لکوسیت. خصوصاً **Prestorage leukoreduction**

تب

- **AHTR***
- **Bacterial Sepsis**
- **FNHTR***
- **TRALI***
- **Other Causes**

تعریف و علائم احتمالی همراه

تعریف

کاهش واضح فشار خون سیستولیک و یا دیاستولیک

● در کم‌فشاری مرتبط با تزریق خون بیمار علائم و نشانه‌های عوارض دیگر انتقال خون مانند تب - لرز - تنگی نفس و... ندارد.

● درجه کاهش فشار خون که برای تشخیص لازم است مورد بحث بوده و در کل کاهش ۳۰-۱۰ میلی‌متر جیوه را در فشار سیستول یا دیاستول خون شریانی به نسبت مقدار پایه قبل از تزریق در نظر می‌گیرند.

● کاهش فشار خون در خلال تزریق آغاز شده و با قطع تزریق خون بلافاصله برطرف می‌گردد.

● چنانچه افت فشار خون تا ۳۰ دقیقه بعد از قطع تزریق خون برطرف نگردد قطعاً تشخیص دیگری مطرح می‌باشد.

علائم احتمالی همراه

سایر علائم بسته به تشخیص افتراقی مورد نظر

کاهش فشار خون

تنگی نفس

کپیر

علائم احتمالی همراه

- هیپوکسمی، تب
- کاهش فشار خون
- افزایش فشار خون
- ادم ریه
- تغییرات رادیوگرافی
- ارتوپنه، سیانوز
- از دست دادن هشیاری
- آریتمی قلبی
- ادم پاها
- کپیر، ادم صورت، ادم راه‌های هوایی
- سرفه، تاکیکاردی
- تهوع، استفراغ

درمان و اقدام فوری

ارجاع به اقدامات مشترک انجام شده توسط پرستار در بروز عارضه حاد مرتبط با تزریق خون (نوشته شده در قسمت تب)

● سایر اقدامات با توجه به شک بالینی

Bradykinin Mediated Hypotension

- در افرادی که داروی **ACEI** (Angiotensin Converting Enzyme Inhibitors) مصرف می‌کنند، بیشتر دیده می‌شود.
- در مان اصلی: قطع تزریق خون می‌باشد. بلاپردن پاها و تجویز مایعات ایزوتونیک توصیه می‌شود.
- سایر اقدامات در صورت شک بالینی خاص انجام می‌شود.

Bradykinin Mediated Hypotension

- **TRALI***
- **Bacterial Sepsis**
- **AHTR***
- **Other Causes**

درمان و اقدام فوری

ارجاع به اقدامات مشترک انجام شده توسط پرستار در بروز عارضه حاد مرتبط با تزریق خون (نوشته شده در قسمت تب)

● سایر اقدامات با توجه به شک بالینی

TRALI

- درمان حمایتی است.
- اکسیژن درمانی در صورت هیپوکسمی بیمار
- مکانیکال ونتیلاسیون در موارد شدید
- **نکته ۱:** تجویز دیورتیک اندیکاسیون ندارد.
- **نکته ۲:** ارزش استروئیدها در درمان ثابت شده نیست.

TACO

- قرار دادن بیمار در وضعیت نشسته
- اکسیژن درمانی
- تجویز دیورتیک
- گاه نیاز به فلبوتومی است. (حجم بستگی به نظر پزشک معالج دارد.)

Anaphylaxis

- اکسیژن درمانی
- مصرف اپی نفرین
- قرار دادن بیمار در وضعیت **Trendelenberg**
- تجویز مایعات وریدی
- آنتی هیستامین (در صورت وجود کپیر)
- مصرف کورتون با توجه به شدت علائم

درخواست آزمایش

TRALI

- رد واکنش همولیتیک *
- رد ادم ریوی با منشا قلبی
- **Chest x-Ray**
- **WBC Ab Screening**

(غربالگری آنتی‌بادی گلبول سفید) در دهنده و گیرنده و در صورت مثبت بودن آن مشخص شود آنتی‌بادی بر علیه چه آنتی‌ژنی ساخته شده است.

● **WBC Cross Match**

- این آزمایشات در برخی مراکز خاص قابل انجام‌اند.

TACO

- **Chest x-Ray**
- **TRALI**

Anaphylaxis

- رد واکنش همولیتیک *
- انجام آزمایش سنجش **IgA** در گیرنده
- انجام آزمایش سنجش **Anti-IgA** در گیرنده (در صورت امکان انجام آزمایش)
- اتولوگ

پیشگیری

Hypotension

- در صورت نیاز بیمار به استفاده از فرآورده کم لکوسیت، فیلتراسیون لکوسیتی **Prestorage** بر فیلتراسیون لکوسیتی بر بالین بیمار ارجح است.
- سایر اقدامات پیشگیرانه متناسب با شک بالینی انجام شود.

Bradykinin Mediated Hypotension

- در مان اصلی: قطع تزریق خون می‌باشد. بلاپردن پاها و تجویز مایعات ایزوتونیک توصیه می‌شود.
- سایر اقدامات در صورت شک بالینی خاص انجام می‌شود.

TRALI*

Bacterial Sepsis

AHTR*

Other Causes

ENDNOTES:

- *(TACO): Transfusion Associated Circulatory Overload
- *(AHTR): Acute Hemolytic Transfusion Reaction
- *(FNHTR): Febrile Non Hemolytic Transfusion Reaction
- *(TRALI): Transfusion-Related Acute Lung Injury

REFERENCE:

- Technical Manual AABB16TH; 2008
- Blood Banking and Transfusion Medicine. D.Hillyer. 2007
- Clinical Diagnosis & Laboratory Management by Laboratory Method; 21 edition, 2007
- Clinical Guide To Transfusion; Canadian Blood Service; July 2006

پیشگیری

TRALI

استراتژی‌های زیر پیشنهاد شده‌اند:

- فرآورده‌های سلولی شسته شده یا کم لکوسیت

TACO

- سرعت تزریق تقریباً باید در حدود 1ml/kg/hr در افراد در معرض ریسک باشد.
- در صورت نیاز استفاده از دیورتیک حین تزریق

Anaphylaxis

- استفاده از فرآورده‌های پلاسمایی تهیه شده از اهداکننده‌ای که خود دچار کمبود **IgA** می‌باشد
- در بیماران با استفاده از فرآورده‌های سلولی شسته شده (با ۱-۲ لیتر نرمال سالین (۶-۴ پار شستشو) جهت حذف پلاسما در بیمارانی که امکان انجام مورد قبل برای آنها میسر نیست.
- استفاده از فرآورده‌های خون حاصل از اهدای اتولوگ